

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СІОУЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 51 (805) || Субота, 16 снежня 1950 года || Цана 50 кап.

За Сталіна, за камунізм!

Заўтра ў 6 гадзін раніцы шырока расчыніцца дзверы выбарчых участкаў, і савецкі народ прагаласуе за лепшых сыноў і дочак нашай Радзімы — кандыдатаў у дэпутаты мясцовых Саветаў. Гэты дзень будзе радасным усенародным святам. Апускаючы бюлетэнь, кожны савецкі чалавек з вялікай любоўю падумае пра нашага першага кандыдата мудрага Сталіна і скажа:

— Я галасую за Сталіна, за мір, за камунізм!

Шырокі размах выбарчай кампаніі па выбарах у мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных яшчэ раз паказаў усюму свету сілу савецкай дэмакратыі. Незвычайна выраста творчая ініцыятыва мас, адказнасць кожнага савецкага чалавек за сваю працу ў імя пабудовы камунізму. Савецкія людзі прышлі да выбараў, як сапраўдныя гаспадары сваёй зямлі. Таму на перадыбарных сходах, на сустрэчах з кандыдатамі ў дэпутаты мы чулі не толькі словы ўдзячнасці партыі і ўраду за шчаслівае жыццё, але і крытычныя заўвагі аб недахопах у працы таго альбо іншага дэпутата, прадпрыемства, установы.

У 1936 годзе ў гутарцы з Рой Говардам таварыш Сталін сказаў:

«Вам адасца, што не будзе выбарчай барацьбы. Але яна будзе, і я прадачу вам вельмі ажыўленую выбарчую барацьбу. У нас няма ўстаноў, якія працуюць дрэнна. Бывае, што той ці іншы мясцовы орган улады не ўмее задаволіць тых ці іншых са шматлікіх і ўсё ўзрастаючых патрэб працоўных горада і вёскі. Пабудоваў ты ці не пабудоваў добрую школу? Ці па-лепшым ты жыллёвыя ўмовы? Ці не бора-крат ты? Ці памог ты зрабіць нашу працу больш эфектыўнай, наша жыццё больш культурным? Такія будуць крытэрыі, з якімі мільёны выбаршчыкаў будуць ставіцца да кандыдатаў, адбіраючы найлепшых, выкрэсліваючы іх са спісаў, вылучаючы лепшых і выстаўляючы іх кандыдатуры».

Гэтае глыбокае прадбачанне таварыша Сталіна цалкам апраўдалася.

Выбаршчыкі савецкай краіны горача, па-гаспадарску абмяркоўвалі якасці сваіх кандыдатаў, абмяркоўвалі працу свайго пэха, завода, калгаса, добрабыт вуліцы, горада, вёскі — і з усёго гэтага паўстала вельмі шчыльна напружаная праца ўсёй савецкай Радзімы. Кожны выбаршчык, даючы наказ свайму будучаму дэпутату, сам прымаў на сябе абавязанне адказнасці ў працы. Савецкі народ сустракае дзень выбараў у мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных магчымым вытворчым уздымам.

Гэты ўздым, новыя працоўныя намаганні савецкіх людзей зрабіць сваё жыццё прыгажэйшым, будзе яшчэ большымі ў сувязі з падрыхтоўкай да выбараў у Вярхоўны Совет БССР.

І яшчэ адна характэрная рыса сяголетняй перадыбарчай кампаніі. Простыя савецкія людзі абмяркоўвалі не толькі справы сваіх мясцовых Саветаў, але і справы ўсёй савецкай дзяржавы, пытанні міжнародных адносін. Словы «за лепшую працу» спалучыліся са словамі «за трывалы мір».

Зусім у іншых абставінах праходзіць выбары ў капіталістычных краінах. Нядаўна ў Злучаных Штатах Амерыкі адбыліся выбары ў кангрэс. Дзве партыі — дэмакратычная і рэспубліканская — выступілі з праграмамі, якія не адрозніваліся адна ад другой. У іх было запісана: вайна, антыкамунізм, наступленне на правы працоўных. Спартысманам не ідзі, не партыі, а кандыдаты. Супернікі аблівалі адін другога грязню, выкрывалі факты пагадоўнай праданнасці кандыдатаў, іх шчыльнай сувязі з манопаліямі і гангстэрскамі шаймамі. Каб адцягнуць увагу працоўных ад вострых палітычных і эканамічных пытанняў, у ход былі пушчаны балаганныя трукі. У штаце Масачузетс кандыдат рэспубліканцаў Кулідж, 70-гадовы стары, вылікаў свайго суперніка Дэвера на спартысманства па бегу. Кандыдат дэмакратаў у сенат мільянер Бентон спускаўся на перадыбарчыя мітангі ў яра размаляваным геліяшперы і г. д.

Але ніякім балаганам нехта было сучі-

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Аб правядзенні выбараў у Вярхоўны Совет Беларускай ССР

У сувязі з заканчэннем 9 лютага 1951 года паўнамоцтваў Вярхоўнага Савета Беларускай ССР другога склікання, на падставе артыкула 35 Канстытуцыі Беларускай ССР, Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай Савецкай Соцыялістычнай Рэспублікі пастанаўляе:

Назначыць выбары ў Вярхоўны Совет Беларускай ССР на нядзелю 25 лютага 1951 года.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. КАЗЛОУ.

Сакратар Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР Д. ЛУКАШЭВІЧ.

12 снежня 1950 года. Гор. Мінск.

ХВАЛЮЮЧАЯ ПАДЗЕЯ

Беларускія кампазітары сустракаюць дзень выбараў у мясцовыя Саветы новымі творами.

Кампазітары імкнуліся як мага глыбей пазнаць жыццё і перадаць у музычных вобразах думкі і пачуцці савецкіх людзей, іх высокародныя, велічныя і мужныя справы.

Беларускіх кампазітараў хвалілі і хвалюць тэмы перамогі камунізма, міру над вайной, святла над цемрай, шчаслівага жыцця народа, росквіта культуры.

Гэтыя тэмы знайшлі ўвабачненне ў творчых розных жанраў.

Некаторыя творы ўжо вядомы савецкім слухачам. Гэта песні «Мір перамога вайну» Р. Пукета, «Міру абароны» Я. Цікоцкага, «Песня міру» Д. Лукаса, якія выконваліся на радыё.

Да дня Сталінскай Канстытуцыі кампазітары напісалі патхённыя песні, прысвечаныя вялікаму Сталіну, Д. Камінскі напісаў песню «Слава Сталіну», Я. Цікоцкі — «Нае Сталін да шчасця выдзе», Р. Пукет — «Песню аб Сталіне», В. Яфімаў — «Правадыру», «Я калгасніца».

У. Алоўнікаў стварыў за апошні час рад цікавых песень, якія вызначаюцца мелодычным багаццем, выразнасцю і існасцю формы. Можна назваць песні «Радзіма мая дарагая», «Партызанская», «Беларусь, мая старонка» і выдатна напісаную «Песню маладых будаўнікоў», якая ўпершыню была выканана на сустрэчы выбаршчыкаў з беларускімі кампазітарами.

Напісаны буйныя інструментальныя творы — канцэрт для скрыпкі і сімфанічнага аркестра М. Алашава, фантазія для скрыпкі з народным аркестрам Д. Камінскага, саната для вяланчэлі А. Багатырова, «Песня за мір» і фартаіяннае трыё Г. Вагнера, У. Алоўнікаў напісаў дзве скрыпачныя мініятуры «Карагодная» і «Скерца», П. Падкавыраў — «Беларускую сміту» для секстэта домр.

Д. Лукас пазнаёміў музычную грамадкасць з клавірам двух актаў новай оперы «Песня аб шчасці» (лібрэта М. Елімавіча).

За апошні час я напісаў песні: «Правадыру» (сл. А. Русака), «Вароны чорныя крылаць», песня «Абарону міра» і «Трактарогорад» (сл. П. Броўкі), рапсодыю на беларускія народныя тэмы для секстэта домр, балату «Як паміраў партызан-хлопчык 14-ці год» на тэст з кнігі І. Гутарава «Барацьба і творчасць народных жэўідаў». Рускі драматычны тэатр прыняў маю музыку да дзіцячай п'есы-казкі «Рэпка».

У дні ўсенароднага свята кампазітары Савецкай Беларусі перажываюць выключны творчы ўздым.

М. ЧУРКІН,
народны артыст БССР, кампазітар.

Мы галасуем за партыю

Нашы мастакі працавалі ў гэтым годзе з асаблівым натхненнем і дамагліся значных творчых поспехаў.

Е. Ціхонявіч і І. Давідовіч напісалі карціну «Слава правадыру».

Значныя палотны — Е. Зайцава «Абарона Брэскай крэпасці», З. Паўлюскага «Таварыш Швернік у беларускім калгасе», Е. Кракоўскага «Віншаванне гераіні калгасных паляў».

В. Хрустаў стварыў змястоўную карціну «Канстанцін Заслонаў», В. Сухаверхаў — «Праца — справа гонару» (на тэмы жыцця трактарнага заводу), М. Манасон — «Маладыя будаўнікі», Д. Парашня (Гродна) — «Дзяржаўны Камітэт Абароны».

Надзвычай цікавыя з'яўляюцца работы Р. Кудравіч — «Пушкіні і Міхайлаўскі», А. Гугеля — «Чарнышэўскі і Дабралюбаў у радзкіх часопісе «Современник».

Паёна, з вялікай любоўю працавалі над увабаченнем малюнкаў цудоўнай прыроды нашай Радзімы пейзажысты У. Кудравіч, Н. Лучыч, П. Дурчыч і К. Максімаў (Баранавічы), У. Пушкоў і В. Марозаў (Гродна).

З вялікім хваляваннем мастакі Савецкай Беларусі чакаюць той шчаслівай хвіліны, калі яны прыдуць да выбарчых урнаў і аддадуць свае галасы за лепшых сыноў і дочак нашага народа, за камуністычную партыю, за роднага Сталіна.

Галасуючы за кандыдатаў непарушнага сталінскага блока камуністаў і беспартыйных, мы галасуем за мір, за далейшае ўмацаванне магутнасці нашай вялікай, горада любімай Радзімы, за далейшы росквіт сацыялістычнай культуры, літаратуры і мастацтва.

І. АХРЭМЧЫН,
народны мастак БССР.

Усе на выбары адзінаю сям'ёй!
Няхай сцягі палаюць скрозь высока!
Мы аддадзім ад сэрца голас свой
За кандыдатаў сталінскага блока!

ДЗЕНЬ УРАЧЫСТАСЦІ

Заўтра, 17 снежня, — выбары ў мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных...

Якое-б ні здарылася надвор'е — дажджлівае ці пагоднае, хмурае ці яснае, — дзень гэты будзе для людзей светлым і сонечным. Іншым ён не можа быць, бо гэта дзень вялікай усенароднай урачыстасці — урачыстасці мудрых сталінскіх ідэй, нашага свабоднага жыцця, нашых законаў, нашых працоўных подзвігаў, якімі савецкія людзі заўсёды сустракаюць выбары. У гэты дзень святло ідзе з глыбін чалавечых пачуццяў, гарыць на людскіх тварах і асветляе, здаецца, увесь навакольны свет.

Радасць наша бязмежная і глыбокая, як мора. Кожнаму хочацца падзяліцца ёю з іншымі, і леныградцы Сталінскай выбарчай акругі ішчуць аб ёй мінчанам, а мінчане перададуць яе ў сваіх пісьмах масквічам і леныградцам, кіяўлянам і тбілісцам. Гэта цудоўная перапіска выбаршчыкаў, на долю якіх выпала шчасце галасаваць за таварыша Сталіна, выяўляе пачуцці і думы ўсяго савецкага народа. Шчыра падае і слава вялікаму Сталіну гучыць у кожным сэрцы, бо кожнае сэрца

да пачатку выбараў, каля кожнага участка пачуць збірацца людзі. Ужо ўвайшло ў традыцыю, што яны прыдуць сем'ямі, з дзецьмі. Зайграе музыка. Маладзёў закружыцца ў танцы. Дзень выбараў — гэта свята савецкага народа.

Няма ніякага сумнення, што гэты дзень урачыстасці закончыцца новым трыумфам нашай роднай і любімай большэвіцкай партыі. Сталінскі блок камуністаў і беспартыйных атрымае новую бліскучую перамогу. Галасуючы за кандыдатаў сталінскага блока — працавітых, выпрабаваных, верных нашай Радзіме людзей, савецкі народ будзе галасаваць за далейшы росквіт свайго шчасця.

З вобразам Сталіна ў сэрцы, з імем яго на вуснах мы палымдзем да выбарчых урнаў. І, апускаючы свае бюлетэні, мы пажадаем нашым дэпутатам быць такімі, як Сталін: так-жа верна служыць народу, так-жа самаахвярна працаваць на карысць Радзімы, так-жа нястомна змагацца за мір у яе перамогі найвялікшай урачыстасці — камунізма.

Мы прыходзім на выбарчы ўчастак, як у свой родны дом. І заўтра, яшчэ задоўга

да пачатку выбараў, каля кожнага участка пачуць збірацца людзі. Ужо ўвайшло ў традыцыю, што яны прыдуць сем'ямі, з дзецьмі. Зайграе музыка. Маладзёў закружыцца ў танцы. Дзень выбараў — гэта свята савецкага народа.

Няма ніякага сумнення, што гэты дзень урачыстасці закончыцца новым трыумфам нашай роднай і любімай большэвіцкай партыі. Сталінскі блок камуністаў і беспартыйных атрымае новую бліскучую перамогу. Галасуючы за кандыдатаў сталінскага блока — працавітых, выпрабаваных, верных нашай Радзіме людзей, савецкі народ будзе галасаваць за далейшы росквіт свайго шчасця.

З вобразам Сталіна ў сэрцы, з імем яго на вуснах мы палымдзем да выбарчых урнаў. І, апускаючы свае бюлетэні, мы пажадаем нашым дэпутатам быць такімі, як Сталін: так-жа верна служыць народу, так-жа самаахвярна працаваць на карысць Радзімы, так-жа нястомна змагацца за мір у яе перамогі найвялікшай урачыстасці — камунізма.

Мы прыходзім на выбарчы ўчастак, як у свой родны дом. І заўтра, яшчэ задоўга

За верных сыноў народа

Наш Савецкі ўрад і большэвіцкая партыя нястомна клопаюцца аб развіцці культуры, літаратуры і тэатральнага мастацтва. Толькі за апошнія гады ў Мінску адноўлены і пабудаваны некалькі памяшканняў для тэатраў Беларусі, рэканструіраваны тэатр оперы і балета, тэатр імя Янкі Купалы, пабудавана памяшканне для Рускага драматычнага тэатра.

Заўтра мы пойдзем на выбарчы ўчастак і будзем галасаваць за кандыдатаў сталінскага блока камуністаў і беспартыйных.

Наш Савецкі ўрад і большэвіцкая партыя нястомна клопаюцца аб развіцці культуры, літаратуры і тэатральнага мастацтва. Толькі за апошнія гады ў Мінску адноўлены і пабудаваны некалькі памяшканняў для тэатраў Беларусі, рэканструіраваны тэатр оперы і балета, тэатр імя Янкі Купалы, пабудавана памяшканне для Рускага драматычнага тэатра.

Заўтра мы пойдзем на выбарчы ўчастак і будзем галасаваць за кандыдатаў сталінскага блока камуністаў і беспартыйных.

У Камітэце па Сталінскіх прэміях у галіне мастацтва і літаратуры пры Савеце Міністраў Саюза ССР

Аб прыёме работ на атрыманне Сталінскіх прэміяў за 1950 г.

Камітэт па Сталінскіх прэміях у галіне мастацтва і літаратуры прымае творы на атрыманне Сталінскіх прэміяў за 1950 год. Да разгляду прымаюцца закончаныя творы мастацтва і літаратуры, прадстаў-

Сярод іх ёсць выдатнейшыя прадстаўнікі літаратуры і мастацтва. Ад тэатра імя Янкі Купалы вылучаны тт. Г. Глебаў, Б. Платонаў, У. Стальмак, В. Галіпа-Александровіч.

Мы, артысты тэатра імя Янкі Купалы, пераконаны, што нашы кандыдаты ў дэпутаты будуць вернымі слугамі народа, апраўдаюць тое высокае довер'е, якое аказвае ім народ.

Ул. ДЗЯДЗІОШНА,
народны артыст БССР.

аемыя на атрыманне Сталінскіх прэміяў грамадскімі і творчымі арганізацыямі, міністэрствамі, ведамствамі і навуковымі ўстановамі.

Усе прапановы аб прысуджэнні Сталінскіх прэміяў за 1950 год накіроўваць па адрасу: г. Масква, прэзд Мінскага тэатра, д. 3, Камітэт па Сталінскіх прэміях у галіне мастацтва і літаратуры пры Савеце Міністраў СССР.

Любоў народная

Хто ты — слесар ці каменшчык, прафесар ці студэнт, аграном ці мастак — гэта ўсё роўна: ты будаўнік камунізма. І неадзінак, не адзіночку ўдзяцца ты мне, мой дружа на імкненню, а канкрэтным: ты жывеш у Мінску, у Сталінскім раёне, там, дзе выбарчая аргута № 1.

Заўтра, калі неба будзе яшчэ спаўня перададзенымі прыемкамі, ты выйдзеш са свайго дому і накіруешся да выбарчага ўчастка. Ты будзеш ісці па залітых электрычным святлом вуліцах, будзеш чуць, як суадна шаласяць малая ліні і палатнішчы чырвоных сцягоў, будзеш бачыць стромкія кварталы новых дамоў, гмахі павабудоваў — і міжвольна палашыш у думках за горад, па-над прасторамі Беларусі, Радзімы, да Крэмыя, да чалавека, за геныя якога ты ідзеш адна з тваіх выбарчых голаў.

— Сталін! — прашаючы твае вусны, і перад табою на імгненне паўстане і жыццё нашай маці-Радзімы, і тваё асабістае жыццё.

Ад гарматы залпаў «Аўроры» ў 1917 годзе, якія абшлі параджанне ловай грамадскай фармацыі, да выбухаў на волжскіх будаўнічых пляцоўках, дзе ўзводзіліся цалер гіганты камунізма — такі прыгадаецца табе час. Неважкі для годзілішняга часу, але які слаўны! Родную, мілую зямлю краіны, якая трэць стагоддзя таму назад была беднай і слабай, ты бачыш сёння ў велічнай красе і славе, вапердзе прагрэсіўнага чалавецтва свету.

— Хто-ж цябе, мая любая краіна, так узяў і ўзвалічыў, прывеў да такога росквіту?! — у захваленні спытаеш ты і сам сабе адкажаш: — Партыя большавікоў, вялікі Сталін!

Так! Гэта ён, мудры і празорлівы праўдыр, верны вучань і праўдзальнік неўміручага Леніна, узяў савецкіх людзей на змаганне, паказаў ім сонечны шлях і павёў іх за сабой. Гэта ён, вялікі арганізатар і натхняльнік, навучыў савецкіх людзей будаваць волаты індустрыі, калгасныя гаспадаркі, навучыў народную інтэлігенцыю майстэрству ствараць батанцы сацыялістычнай культуры. Гэта ён, геніяльны стратэга і палкаводзец, згуртаваў савецкіх людзей у грозныя часы Айчынай вайны і прывеў іх, загартаваных і ўзружэных, да слаўнай перамогі над ворагам.

Мой дружа! Ідучы вуліцай, ты мажліва прыгадаеш 1944 год, прыгадзеш руіны ды папалішчы і Мінска, і ўсёй Беларусі. Бровы твае нахмурацца, у вачах блісне суровасць. Але твар твой адразу ж пасветлее, калі ты глянеш навокал сабе, калі ў думках сваіх прывяжэш над гарадамі і вёскамі сённяшай рэспублікі і пачынеш абшліваць беларускую зямлю,

зямлю, якую мы ўпрыгожваем плёнамі сваёй працы дзеля радасці нашай, дзеля шчасця нашай і нашых дзяцей.

Як шмаг зроблена савецкімі людзьмі за пасяваеннае пяцігоддзе! Аб гэтым ты, мой дружа, можаш меркаваць па поспехах свайго, Сталінскага раёна. Колькі тут узнялося гігантаў індустрыі, новых жылёвых кварталаў! Гэта ў пераважнай большасці аб'екты не аднаўлення, а новага будаўніцтва. У Чырвоным Уроцішчы і ля Малай Сялянкі — там, дзе некалі на хмызняках пасля козы ды цяляты, не было чаго аднаўляць. На месцы хмызняку тут выраслі гіганты індустрыі — аўтамабільны і трактарны заводы. Гэта не проста заводы — гэта цэлыя гарады з пудоўнымі вуліцамі і плошчамі, кінатэатрамі і бібліятэкамі, школамі і больніцамі, стадыёнамі і аталье мод.

Поспехі індустрыяльнага Сталінскага раёна вялікія! Ён дае краіне аўтамабілі, трактары, веласіпеды, станкі, інструменты і рад іншых вырабаў. Стаханавічы вытворчасці паказваюць сараўзатныя ўзоры гераізма ў працы. Яны імкнунца працаваць сёння лепш чым учора, заўтра лепш чым сёння.

Мой дружа, сэрца тваё перапоўніцца пачуццямі, калі ты падыйдзеш да выбарчага ўчастка і на дыбе глянеш з партрэта, асвечанага гірляндай электралампачак, любімы наш бацька і праўдыр. Ты прынішчеш на хвілінку, паклонішся і ад душы пажадаеш яму:

Жыві і красуйся нам вечныя веці,
Як вачна плывуць жыццёвыя рэкі!
З табою дабром у нас поўныя засеці,
З табою не страшны для нас

небеспякі, —
Жыві і красуйся нам вечныя веці!

Над горадам пачуецца з ропродуктараў размерны звон Крэмлёўскіх курантаў, і ты пад урачыстыя гукі Савецкага Гімна пойдзеш да выбарчай урны.

На тваім бюлетэні для выбараў у Мінскі гарадскі Совет стаіць дарогое для кожнага з нас прозвішча — Сталін. На маім бюлетэні — прозвішча простага рабочага, знатнага будаўніка трактарнага завода. Так здарылася з прычыны месца жыхарства. Толькі ведай, мой дружа, выбарчыя акругі маюць межы, але любоў і адданасць да твора народнага шчасця меж не маюць. З думкай аб Сталіне, з пачуццём глыбокай любві да яго, я аддам свой выбарчы голас за знатнага будаўніка трактарнага завода. І яшчэ хочацца сказаць: калі ты, мой дружа, урачыста будзеш апускаць у выбарчую урну бюлетэнь, на якім стаіць дарогое імя, помні, адчувай, што гэты бюлетэнь сагрэты шчырай і майго сэрца, шчырай сэрца кожнага савецкага чалавека.

Мінопа ТНАЧОУ.

РАДАСНЫ ДЗЕНЬ

Заўтра, у дзень выбараў у мясцовыя Саветы, увесь савецкі народ зноў будзе дамаганстваваць сваю любоў і адданасць большавіцкай партыі і свайму праўдыру таварышу Сталіну. Радасна гэты дзень сустракаюць калгаснікі і калгасніцы калгаса імя Янкі Купалы. Калгаснікі шчыра дзякуюць таварышу Сталінскаму Канстытуці — любіму праўдыру ўсяго прагрэсіўнага чалавецтва вялікаму Сталіну за культурнае і змаганне жыццё.

З думкай аб тым, каб як мага лепш выканаць свой абавязак па ўдзельніцтве сельскай гаспадаркі я іду на выбары ў мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных. Я аддам свой голас за кандыдатаў сталінскага блока камуністаў і беспартыйных.

В. ЗІНЬКЕВІЧ,

аграном калгаса імя Янкі Купалы Радзавіцкага раёна.

Іван ШАМЯКІН

На выбарчым участку

(Урвак з рамана)

Машы выпала дзяжурчыц алошніа гадзіны. Усё падрываваўшы, члены камісіі разыйшліся адпачыць. Мама засталася адна. Пачаўся ўжо той дзень, які два месяцы не выходзіў з вуснаў мільянаў людзей, лічба якога макам гарала на шматлікіх плакатах па ўсёй краіне. Началася святая, Мама адчувала яго сэрцам. З часу зварота Максіма ў яе ні разу яшчэ не было такога светлага радаснага настрою; ён завалоўваў усёй яе істотай, напюніў віпучай энергіяй, якую яна не ведала куды прымяніць.

Начутна ступаючы мяккімі валасінамі, яна выйшла з настаўніцкай у цёмны вестыбуль, па чарзе абыйшла класы. Усёды палілася ў грубах, Весела трашчалі сучыя дрывы. Польшы пераз падувала, пераз нічымі ў дзверках падала на падогу пучкіма, чырвонымі і тонкімі ў аснове, калі грубкі і ўсё шырэйшымі і блыднейшымі, чым далей ад яе. Гэтыя дзіўныя снапы свята трапаліся, біліся аб падогу, нібы жыццём.

Грубкі дыхалі пахучай гарачыняй. Паветра пакоў, настаяча на ёлцы, было густое і цягучае, як добрае старое віно.

У адным класе дзевяці годзікі аддзельна зусім, і жаркае голыма дзгараючых дрoў аддавала ўсё сваё чырвонае трапяткое святло пакоў. Па баках, калі дзевяці і калі акон, быў мяккі паўзмок, а супрацьлеглыя сідны была ярка асветлена. На сцяне — вялікі плакат: Сталін у поўны рост, за ім — у праарытці дымак — вёскі Крэмыя, блакіт неба, аўчынкі вясновыя хмары. Мама спынілася перад плакатам і доўга не магла адарваць вачэй. Рукаваты водзет пошмыма калылаўся і на колеру нагадваў ранішні золак, калі толькі што ўзыходзіў сонца, і над ровымі палямі трышчыі, калыпацца

вось такое-ж ружова-праарыстае марына. Мама на момант здалося, што Сталін са сваёй шырай бацькаўскай усмешкай ідзе проста да яе. І ёй вельмі захачелася прывітаць яго і падыкаваць яму за ўсё, што ён зрабіў для народа і асабіста для яе, для іх сям'і.

«Вялікае дзякуй вам, Іосіф Вісар'янавіч! За ўсё, за ўсё...»

Сказаўшы гэта, яна адчула ў душы новы прыліў урачыстасці і шчасця.

Убачыўшы, што з аднаго боку плакат адкрывае ад сцяны, яна падыйшла і пачынога прыглядзіла яго. З яловых галінак, што зялёным выяком адзівалі плакат, пасылаліся на падогу маленькія іголаккі.

«Так хутка высыхалі! — адзівілася Мама. — Трэба сесях...»

Яна выйшла ў калідор, дзе, ведала, ляжаць нявыкарыстаныя ёлкі, прынесла іх у клас і доўга і любоўна ўпрыгожвала ўсё сцяну, на якой нісёў дарогі плакат.

Потым ёй захачелася ўсё атдзельна яшчэ раз, усё праверыць, хоць гэтым цэлы вечар займалася камісія. Яна ўключыла святло. Адна за адной ярка ўспыхвалі лампачкі. Гледзячы на іх, па-дзіваму прыжмурывалася, яна з удачлівым думала аб Васілю і са алошцаў аб Максіму.

Яна абыйшла класы зноў. І амаль усюды знайшла непаладкі. Хай вельмі дробныя, непрыкметныя, але хіба можна было іх пакінуць?

У адным месцы трэба было абавязкова замяніць галініку, з якіх пачаў ужо сыпацца шыгаліны, у другім — перавесці партрэт В. М. Молатава, напярэйшымі нямурмы, каб лепей закрывалі кабіны, палажыць у адну кабіну аловак, якога там чамусьці не авазалася.

ЗА СТАЛІНА!

Крыху марозна, Вецер свежы.
Яшчэ не чырванее ўсход.
Кіруны на Крэмлёўскай вёжы
Вітаюць Гімнам ды прыход.

Радней, чым выбарчы ўчастак,
Не знойдзеш на зямлі мясцін.
У грудзях сэрца б'ецца часта,
Не можа радасці ўмясціць.

У гэты час аднолю, з кабіны,
Як з найвялікшай вышыні,
Наўсцяж відаць уся краіна
І нават будучыні дні.

Ці ты урачом, ці аграном,
Ці песьняром — хто-б ты ні быў,
Ля урны спынішся на момант:
— А можа мала я зрабіў?

Як лепшую узнагароду,
У руцэ трымаеш бюлетэнь...
Вялікая сям'я народаў
Гаворыць дружна ў гэты дзень:

— За Сталіна! І бурна рэкі
Цякуць у стэпах, праз палі.
Лясы шумяць там, дзе спрадвек
Сухмень расліны папаліў.

За Сталіна! І на руінах
Растуць заводы, гарады,
Спяваюць веселыя турбіны,
На пустках саліцца сады.

За Сталіна! Яснее далеч,
Да перамог легчай шляхі,
Хутчэй лятуць па магістралях
Нагружаныя цягнікі.

У любыя штормы і нягоды
Плывуць надзейна на рабллі...
Куды-б ні ішлі мы,—шлях заўсёды
Нам вызначаецца ў Крэмллі.

Там Маршал Міру, Палкаводзец
За працаў і дзень і ноч.
Яму сягоння на стагоддзі
У будучыні ўсё відаць.

Дзве зоркі над ягоным сэрцам —
Два сонцы яркіх, залатых.
Іх цэпльна перадаецца —
Ці хларобі, ці воін ты.

Ад іх, нягаснучых, святло
Май Радзімы далыглад,
Бо Сталін — мір, жыццё, надзея,
Наш усенародны дэпутат.

Паўлюк ПРАНУЗА.

За росквіт навукі

17 снежня савецкія вучоныя, як і ўвесь савецкі народ, з радасцю аддадуць свае голасы за кандыдатаў у дэпутаты мясцовых Саветаў — прадстаўнікоў блока камуністаў і беспартыйных.

З вялікай радасцю мы аддадзям свае голасы за ўсенароднага кандыдата ў дэпутаты мясцовых Саветаў, пайваілішлага кар'ерыя навукі, твара самай дэмакратычнай у свеце канстытуцыі, любімага і геніяльнага праўдыра партыі і народаў таварыша Сталіна.

Савецкія вучоныя, як і ўсе працоўныя нашай вялікай Радзімы, добра ведаюць,

што, галасуючы за кандыдатаў блока камуністаў і беспартыйных, мы галасуем за далейшы росквіт навукі, тэхнікі і культуры, мы галасуем за хутчэйшае практычнае выкарыстанне дасягненняў перадавой навукі і тэхнікі ў сацыялістычным будаўніцтве, у пераўтварэнні прыроды па Сталінскаму плану.

Галасуючы за кандыдатаў блока камуністаў і беспартыйных, мы галасуем за трывалы мір ва ўсім свеце.

І. ЛУПІНОВІЧ,
віцэ-прэзідэнт Акадэміі навук БССР.

Перад вамі здымак новага Мінска. Паглядзіце на гэтыя светлыя палацы, на шматгадовыя ліпы, якія ўпрыгожваюць шырокія вуліцы і бульвары... Дзевяра выйшла на прагулку. Яна радуецца святлу і прастору, прыгожым вуліцам і снёрам. Шырокую дарогу ў жыццё адкрыла ёй Савецкая Радзіма...

Галасуючы за кандыдатаў сталінскага блока камуністаў і беспартыйных, мы галасуем за яшчэ больш светлую будучыню сваіх дзяцей, галасуем за мірную стваральную працу, за камунізм.

Вялікае свята

У нашай вялікай сацыялістычнай краіне дні выбараў у Саветы — дні вялікага і светлага свята. У Саветы дэпутатаў працоўных савецкія людзі вылучаюць лепшых людзей вытворчасці, навукі і культуры. І сярод іх першым названа імя, якое з горадскай і любоўю выяўляецца на мовах усіх народаў Савецкага Саюза, — імя вялікага Сталіна!

У гэтыя перадыбарчыя дні кожны з нас зноў і зноў асэнсоўвае шляхі нашай дзяржавы, нашы справы, нашы дасягненні.

Горад Мінск. Хто не памятае яго ўчарашніх руін — слядоў звыяўлях фашысцкіх захопнікаў. Хіба хто-небудзь з нас змог-бы намаляваць у сваім уяўленні сённяшняму панараму нашай сталіцы!

Кожны дзень вызваляюцца ад рыштываў новай і новай будыні, жылыя дамы, палацы культуры. Надаўна Дзяржаўны Руска драматычны тэатр БССР атрымаў каштоўны падарунак — цудоўны тэатральны будынак, абсталяваны па апошніму слову тэхнікі. Павяляюцца новыя магістралі і плошчы, новыя добраўпарадкаваныя дамы і шэолы. На вуліцах і скверах пасаджаны тысячы дрoў, дзесяткі тысяч кустoў.

Такое цудоўнае пераўтварэнне сталіцы нашай рэспублікі — сведчанне паўсядзённых сталінскіх клопатаў аб нашых савецкіх людзях.

Усе сумленныя людзі ва ўсім свеце праўдзальна свята. Сталін — гэта мір! Ён запаліў у сэрцах простых людзей іерогліфы зямнога шара веру перамогі ў барацьбе за мір, за нацыянальную незалежнасць народаў, за дружбу паміж народамі.

Мы, савецкія мастакі, услаўляем жыццё, стваральную працу — і таму сёння ва ўсёх нас на вуснах слова «мір!». Мы за яго змагаемся з поўнай верай у перамогу. Шлях нашай барацьбы асветлены геніем Сталіна.

Галасуючы за нашых кандыдатаў, мы галасуем за Сталіна, за нашу савецкую дэмакратыю, за росквіт нашага мастацтва, за росквіт нашай Радзімы!

Д. АРЛОУ,
народны артыст БССР.

Цудоўная наша Радзіма!

Заўтра — выбары ў мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных. Радасна адзначаць, што кожны раз мы сустракаем новых выбары новымі дасягненнямі.

Перад савецкімі людзьмі нашай краіны адкрыты велічныя перспектывы. Мы з'яўляем сведкамі такіх грандыёзных будоўляў камунізма, як Куйбышэўская, Сталінградская і Кахоўская гідаэлектрастанцыі. На нашых вачах хутка змяняцца і аблічча нашай сталіцы — роднага Мінска.

Выраслі і новыя людзі — будаўнікі камунізма. Учарашнія вучні школ — сёння ўжо інжынеры, вучоныя, пісьменнікі, урачы. Яны неспрадзя ўзельнічаюць у кіраўніцтве сваёй дзяржавы. Так, у Мінскі абласны Совет разам з іншымі кандыдатамі балатаруецца і Ларыса Міхайлаўна Качынская — выхаванка школы, у якой я працуе больш 25 год.

Я памятаю яе зусім маленькай дзяўчынкай, калі яна старанна складала гукі ў складкі і складкі ў словы. Я памятаю яе і старэйшай вучаніцай, калі яна захавала рускай пазізіяй.

І вось з гэтай «маленькай», як мы яе называлі, Ларысай Качынскай мне давала-

ся зноў пачаўшыца, але ўжо ў больш урачыстым абставінах — на сустрэчы іе са сваімі выбарчыкамамі.

Слухаючы яе выступленне, радасна было ўсведамляць, якія шырокія магчымасці адкрыты ў нашай краіне для моладзі, радасна было адчуваць, што наша савецкая школа рытуе актыўных будоўляў камунізма, дзяржаўных дзеячоў.

Цудоўная наша краіна, наш дзяржаўны лад! Яны ствараюць усе ўмовы для развіцця здольнасцей кожнага савецкага чалавека. Яны ўважліва сочаць за кожным нашым працаўніком, падтрымліваюць і заахвочваюць усё тое новае, перадавое, што дапамагае зрабіць наша жыццё яшчэ лепшым і яшчэ прыгажэйшым.

Галасуючы за кандыдатаў блока камуністаў і беспартыйных, мы будзем галасавць за цудоўную нашу Радзіму, за наш перадавы дзяржаўны лад, за тварца нашата шчасця — вялікага Сталіна.

З. ЧАРНАГОРЦАВА,
заслужаная настаўніца, дэпутат Вярхоўнага Савета БССР.

Наш працоўны падарунак

Новымі поспехамі ў сваёй працы сустракаюць савецкія людзі слаўныя даты жыцця краіны. У гэтым выяўляецца наша адданасць роднай савецкай уладзе і любімаму таварышу Сталіну. Адданасць справам большавіцкай партыі, сацыялістычнай дзяржавы, нашаму ладу жыцця — гэта тая пачуццё, якія ўласцівы толькі людзям сталінскай эпохі. Я сам — рускі. У часе вайны ўдзельнічаў у вызваленні Савецкай Беларусі. І калі я ўпершыню ўбачыў разбураны фашысцкі захопнік Мінск, у мяне было такое-ж пачуццё, нібы я ўбачыў разбураны родны Омск. І тамы ўжо я вырашыў, што пасля вайны абавязкова застануся ў Мінску, каб дапамагчы яе аднаўленню, каб хутчэй залычыць раны вайны.

І вось з гэтай «маленькай», як мы яе называлі, Ларысай Качынскай мне давала-

Сам я — беспартыйны, але ўсёй сваёй душой змагаюся за велічныя справы роднай большавіцкай партыі. Яшчэ папярэдні выбараў мы далі абяцанне, што к 17 снежню надвадзям пад страху 38-кватарты жылы дом па вуліцы Максіма Горкага. Сваё абяцанне мы выканалі. Гэта наш працоўны падарунак такому шчасліваму дню, як дзень выбараў у мясцовыя Саветы. Для мяне, як кандыдата ў дэпутаты Мінскага гарадскога Савета, гэты дзень асабліва памятны. Я адчуваю, што мая праца дастойна адпавядае працоўнымі стліцамі. І я пастарався ўсё зрабіць, каб яшчэ хутчэй і ў лепшай красе ўдзямалася наша беларуская сталіца, каб лепш жылося яе жыхарам.

Д. БУЛАХАУ,
наменшчык будгэста № 1 Галюмінсбуда.

Пасля таго, як яна канчаткова перакала, што ўсё на сваім месцы, усё як належыць падрывавацца, ёй раптам захачелася выйсці, адыйсціся да сельскага і-з узгорка паглядзець на злітую святломошкою. Але покуль яна апыралася, лямпачкі пачалі тускнець і праз хвіліну па-тухлі. Электрастанцыя спыніла работу.

«Хадзі-б ён не прашаў! — падмаала Мама аб механіку, хоць добра ведала, што аб гэтым пакалоціцца Васіля».

Яна падыйшла да акна. З глыбіні марознага неба прыветліва міргалі зоркі. Па снягу, пераз усю дарогу ажно да сяду, ляжаў доўгі пель ад школы; дзеціні над заснежанымі гарадамі ўзыходзіў месяцчык.

Мама ўспоміла заісе ў алейным дабніку (учора ён выпадкова трапіў ёй у рукі):

«У чым паззія нашага жыцця?»

Яна не прачытала адказ — пасаромілася, хоць ёй вельмі захачелася зрабіць гэта.

Цалер ёй захачелася адказаць самай.

Толькі яшчэ дзе-ні-дзе ў вёсцы заміггалі праз замерзшыя шыбы блыдныя агеньчыкі. Ні ў адной хаце яшчэ акно са двара не зашала дзярванно ад пошмыя нечы. Не пахла дымаж, не скарпыў снег пад нагамі. Нават маўчалі яшчэ адвечныя будыліныкі — пеллі. Цішыня была такая, якая бывае толькі перад рашчэм. І раптам яе парухнуў гучны скрып дзвярэй. На ганку новага дома з'явілася дзівішная ў кажуху, захутаная ў белую хустку. Яна весела сачыла з ганку на снег, і ён зашпчэў, засмаўся, зазінеў над яе нагамі на ўсё вёску.

Алеся ажно спынілася на момант. Пошты махнула рукой, засмаўся і не падышла, а набега па вуліцы. Бала такога-ж новага тыповага дома, у якім ужо гарала святло, яна спынілася, хвіліну пачакала, пазіраючы на вокны.

Мароз залазіў пад кажуху, пусаў за пчоў. Але цела напаліўнае няквяляй

бездэрасцю. Хацелася сарвацца з месца і бегчы, бегчы ўперад, у поле, хутчэй насустрэч дню, насустрэч святлу. А тут му-сіш чакаць. Алеся ўзавалася, яе жаночая гордасць запратаставала: чаму павішча чакаць яна, а не ён?

— Ну, і дам! — яна пастукала кулаком аб кулак і вельмі папоўна, нібы варты, рушыла назад. Адыйшла крокаў за пяцьдзесят, павярнулася.

Сунаколілі не зоркі. Раптам адна з іх па-кінула сваіх сябровак і палачела ў бядзель, начарціўшы на небе свой пых агністай лініі, за ёю — другая... Гэта — нібы разведчыкі, бо за імі неўзабаве палы роў зорак сарваўся з прыбачных галін і агнявымі пыракамі ўпаў пердзе за сасонікам, што чорнай паласою пераразаў бела-блакітную бясрэйнасць сцягоў. Зоркі пры-варжалі яе, яна не зводзіла з іх вачэй, нібы чакала, што зараз усё яны сарвуцца з сваіх месц і закружаць у іскрыстым ко-рогадзе.

Страцілі дзверы. Загаласіў снег. З двара того дома, калы якога яна чакала, вы-ішаў юнак. Убачыў яе — адзлэк праці-нуў рукі.

— Добрай раніцы, Алеся!

— Соня, — адказала яна. — Я паў-галіны чакаю цябе.

— Паўгаліны?! — ён усклікнуў гэта такім радасным голасам, што яна тут-жа ў душы даравала яму тую дыць хвіліну, акія ён прымусяў яе чакаць.

— Пайшлі хутчэй! Яно я зараз бачыла дзіна! У хвойнік упаў цалы роў зорак.

— У хвойнік! Рой зорак! — іранічна прамовіў Павел. — І чаму дзіва? Звычайна з'ява: метэоры... А ты нібы не ведаеш, што гэта такое...

Яна перабі

Вялікі помнік літаратуры

Споўнілася 150 год з дня надрукавання найвыдатнейшага помніка сусветнай паэтычнай культуры «Слова аб палку Ігаравым». Гэты помнік быў напісаны перадавым чалавекам, геніяльным паэтам старажытнай Русі, сапраўдным патрыятам Кіеўскай дзяржавы канца XII стагоддзя ў 1185—1188 гадах. Імя аўтара Слова і сёння застаецца невядомым. Затое душа геніяльнага паэта, які змог у пяцісотных, самабытных мастацкіх вобразах перадаць глыбока патрыятычны, дзяржаўны і свайго часу — ідэй барышчы з імклівым развіццём у зямлю рускую — паўстае з Слова ва ўсім сваім веліччым характэрам магутнага патрыятызма, што робіць паэму неўміручай і ў пазнейшых адносінах блізкай нашай гераічнай сучаснасці.

Заснавальнік навуковага камунізму К. Маркс і Ф. Энгельс у гады вывучэння імі славянскай і, у прыватнасці, рускай літаратуры, працягнулі глыбокую цікавасць да «Слова аб палку Ігаравым». Карл Маркс у сваім лісьце да Ф. Энгельса ад 5 сакавіка 1856 года першы даў яснаму характэрыстыку філасофскай асновы Слова і дакладна вызначыў галоўную ідэю твора: «Сянь паэмы, — пісаў К. Маркс, — закляк рускіх князёў да аднаіня якрая перад пашчэпам магнаўцаў».

Гэтыя выказванні Карла Маркса сталі метадалагічнай асновай для савецкіх даследчыкаў. Яны дапамагалі пераацаніць рад намысловых сцвярджанняў прадстаўнікоў роўных напрамкаў у філалагічнай навуцы і рухаць наперад сярэву вывучэння і даследавання выдатнага помніка рускай старажытнай літаратуры.

Матэрыялам для Слова паслужыў канкрэтны гістарычны факт, значная ваенна-палітычная падзея Кіеўскай дзяржавы перыяду яе феадальнай раздробненасці — вайдалы паход у 1185 годзе северскіх князёў пад гаспадарствам Ігара Светаславіча супроць полацкаў, якія знаходзіліся ў прыдольскіх станах і сваімі набегамі на Русь прынеслі шмат шкоды.

Іа перавагу чалавек свайго часу, як грамадзянін-патрыёт Кіеўскай Русі, у якога на першым плане стаяць інтарсы дзяржавы, рускай зямлі, аўтар Слова спыняецца на найдалым паходзе Ігара з тым, каб перш за ўсё раскрыць тую прычыну, якая выдэе да паслаблення дзяржавы — феадальную раздробненасць і разам з гэтым заклікае князю «міжусобіць, агаі-стайчым палітыку рускіх князёў, што імкнуліся адасобіцца і гэтым самым аслабіць палітычную моц дзяржавы. Адабленне князёў вяло да аслаблення дзяржаўнага палітычнага арганізма Кіеўскай Русі. Вось чаму аўтар усёй сваёй паэмай страіна, як наэт-трыбун, як дзяржаўны дзеяч, заклікае рускіх князёў да аб'яднання, у якім ён бачыць сілу, здольную адхіліць небяспеку палуду ішмазненскіх захопнікаў на рускую зямлю. А небяспека гэта была вялікая. Набліжалася нашасе татар-магольскі хануў на Русь. Слова з'явілася адлюстраваннем актуальнай палітычнай падзеі свайго часу. Яно было магутным голасам самой Рускай зямлі, на якую насабвалася ішмазненская палуда. І таму страіна закляк усёх сін Кіеўскай Русі да аднаіня з мэтай адстаяць «зямлю рускую» ад палуду на яе драпежных ворагаў, заклік абараніць бацькаўшчыну, зрабіць яе магутнай, недаступнай для захопнікаў, як лейтматыў, як галоўную ідэю Слова, яго асноўны паэтычны пафас — праходзіць праз увесь твор, працягваюцца да ўсёй сістэме цудоўных вобразаў, малюнкаў, лірычных адзупненняў і кампазіцыйных прыёмаў гераічнай паэмы. Страінаецца і строгага пэдагогічнасці, глыбокага лагічнасці кампазіцыі Слова, яго пранікнёны і мужны лірызм, здзіўляючая патэтычнасць

Міх. ЛАРЧАНКА

вобразаў, прастата і сімпласць у апісаннях людзей і прыроды, ярка каларытынасць і мастацкае багачства мовы, — усё гэта красамовна сведчыць аб высокім паэтычным майстэрстве, якім цудоўна валодаў аўтар Слова. Каб ацаніць і мастацкі падкрэсліць дзяржаўную мудрасць і ваенную магутнасць Кіеўскага князя Светаслава, аўтар вясла апісанага эпизода нараджэння Ігара апаваданне пераносіць у Кіеў. І тут, у супрацьлегласць северскім князям геніяльна паэт малюе вобраз магутнага і мудрага князя Кіеўскага Светаслава, які з'яўляецца перасобітам глыбокай патрыятычнай ідэі непарушнага адзіства рускай зямлі ў перыяд яе феадальнай раздробненасці. Светаслаў заклікае ўсіх рускіх князёў да аднаіня і барышчы з ворагамі. Тут-жа ён напамінае князю, каб яны пранікліва агульнадзяржаўнымі задачамі, каб яны гэты былі адомсціць «за крыўду сяго часу» пастаць «за зямлю Рускую, за раны Ігара».

У аўтара Слова, як перадавога дзеяча свайго часу, сапраўднага патрыэта, дзяржаўны інтарсы Русі стаяць на першым плане. Ён з'яўляецца прадстаўніком усёй Русі, а не аднаго якога-небудзь князя або князю. Яго цікавіць усё рускія зямлі, княствы, якія складалі Кіеўскую дзяржаву. І таму для аўтара Слова аднолькава міла і дорага Галіцка-Валынская зямля, Палацкае княства, як і іншыя зямлі і княствы Кіеўскай Русі.

Галіцка-Валынскае княства на поўдні Кіеўскай дзяржавы мела вялікае абароннае значэнне. І таму аўтар Слова, звяртаючыся да князя гэтага княства Іраслава Осамысла, гаворыць яму: «Галіцкі Осамысла Іраслаў! Высока сядзіш ты на пасадзе сваім залатаваным; падзеў угорскі горы сваімі палкамі жалезнымі, іхлях заступіў Каралю, зачыніў Дунаю варты, шыбачы бярэмі пераз воблакі, да Дуная суды судачы. Грозьбы твае на зямлях пачуць; атчымшч Кіеву вароты; страляеш з бацькавата пасадзі залатого сугануў па-за зямлямі. Страляй, княжа, Канчака, пагнага раба, за Рускую зямлю, за раны Ігаравы адважна, адважна Светаславіча» (пераклад Яні Купалы).

Цялы раздзел у Слова прысвечаны Палацкаму княству, князю Усеяславу, а таксама яго ўнуку. Тут-жа апісваецца бітва на рэчэ Нямізе, прытоку Свіслачы, гаворыцца аб тым, як пасля паражэння ўнукаў Усеяслава, у бойцы з літоўскімі князямі трыбілі трыбы гарадзенскія, занялі песні, зачалах вясельце.

Бітва, якая адбылася ў далёкіх старажытных часы на тым месцы, дзе зараз Мінск, у Слова апісана так: «На Нямізе снапы сцяпоў галавы, малюцьца цапамі сталевымі, жыццё кладуць на таку, душу ведаць ад пеза. Нямігі крываваы берагі не даяром былі засеянны, засеянны былі каспіямі сіноў рускіх».

Значную цікавасць аўтар Слова працягвае да гістарычных падзей Палацкага княства, на якое бесперапынна нападалі ў той час літоўскія князі. Ён напірае і асуджае ўнукаў Усеяслава за тое, што яны, раздзібішы Палацкую зямлю на некалькі княстваў, аслабілі яе такім чынам настолькі, што не раз былі «перабіты літоўскімі мячамі». Прычыну ваеннай слабасці Палацкай зямлі, як і іншых княстваў, аўтар Слова бачыць у раз'яднанні, у феадальнай раздробненасці, у сепаратызме і сварках унукаў Усеяслава. Аб гэтым у Слова сказана так: «Іраслаў! і ўсе ўнукі Усеяслаўны! Апусціце ўжо сцягі свае!

Пахавайце мячы свае пашчарбаным! Вы бо сваімі нягодзімі пачалі наводзіць паганых на Рускую зямлю, на надзе Усеяслава, ад чаго і пасілле пайшло ат зямлі Палавецкай».

І калі ўнукі Усеяслава асуджаюцца аўтарам Слова, то сам Усеяслаў, пры якім Палацкае княства было мацнай, узвілічана, паэтычна: «Усеяслаў-князь людзям суд судзіў, гарадамі князёў надзяляў, а сам пачыць ваўком гуляў. З Кіева да пятоў дасцігаў Тугутаракані; вялікаму Хорэу ваўком іхлях перабягаў. Таму ў Палацку рапа званы пазвалілі к завурані ў Сабіі святой, а ён у Кіеве злон чухе. Хопі і вешча дуня ў дэбрэкім пезе была, але часта былі надзеўса. Яму першау вешчы Баян і прынеўку алажыў дасціпну: «Ні хітраму, ні быстраму, ні шпаркаму птаху не мінуці божга суда».

Усі сістэма слоўна-маляўнічых сродкаў Слова, а таксама малюнк і прыроды звязаны з вусянай народнай паэзіяй, з быліным эпэсам. Прырода паказваецца ў Слова як жывы ўдзельнік падзей; яна адчувае, падобна героям, горчы і боль паражэння Ігара: «Нікне трава ад жаласці, а дзерава над тугю к зямле прыхілілася». Прырода, як жывая істота, садзейнічае ўдэкам Ігара з лязону. «І кажа рака Днэп: «Княжа Ігару! Не мала вялічча табе, Канчаку дакукі, а радасці Рускай зямлі!»

«Слова аб палку Ігаравым» з'яўляецца вялікім мастацкім помнікам старажытнай рускай літаратуры тых часоў, калі яшчэ не існавала асобна рускай, украінскай і беларускай мовы. У той час была агульнаруская мова, агульнаруская культура і літаратура для ўсіх жыхароў Кіеўскай Русі. Для таго часу гэта культура з'яўлялася вельмі развітай, стаяла на высокім узроўні, займала адно з першых месц у сусветнай культуры. Аб усім гэтым красамовна гаворыць выдатнейшы помнік агульнарускай літаратуры «Слова аб палку Ігаравым», выскі паэтычнасці якога, яго мастацкі пафас, патрыятычны ідэй аб аднаіня ўсіх сін для абароны Рускай зямлі ад ішмазненскіх захопнікаў стаяць гэты твор у першых радзых сусветнай старажытнай літаратуры. Помнік гэты меў вялікі ўплыў на далейшае развіццё рускай, украінскай і беларускай літаратуры.

Жывотворнае патрыятычнае ідэя Слова аб адзістве Русі, аб аднаіня сін рускіх зямляў з мэтай даць адпор розным ішмазненным захопнікам чырвонай пічцы праходзіць праз прагрэсіўную рускую, беларускую і украінскую літаратуру і шчыльна звязана гэты літаратуры між сабой.

Многія беларускія пісьменнікі захапляліся «Словам аб палку Ігаравым», чэрпалі натхненне для сваёй творчасці, вучыліся і вучацца на гэтым помніку высокаму паэтычнаму майстэрству.

Надаючы вялікае значэнне выдатнейшаму помніку рускай паэтычнай культуры, Яні Купала ў 1919 годзе робіць два высокамастацкія пераклады Слова на беларускую мову — празачны і вершаваны. Народны паэт нахвельна працаваў над перакладам Слова і зрабіў яго паэтычна дакладна.

Прайшло больш 750 год з часу напісання выдатнага помніка рускай мастацкай літаратуры «Слова аб палку Ігаравым», але ён, гэты помнік, не страціў свайго значэння для нашай гераічнай сучаснасці. Ён хвалюе і доўга яшчэ будзе хваляваць сэрцы савецкіх патрыэтаў, якія ў сваёй барацьбе за камунізм патхняюцца і кіруюцца ідэямі партыі Леніна — Сталіна, ідэямі, што ў нашых умовах яднаюць працоўных усёго свету ў амагіні з імперыялістамі, з англа-амерыканскімі аграрарамі, надпалшычкімі новай сусветнай вайны.

У скульптурнай майстэрні З. Азгура

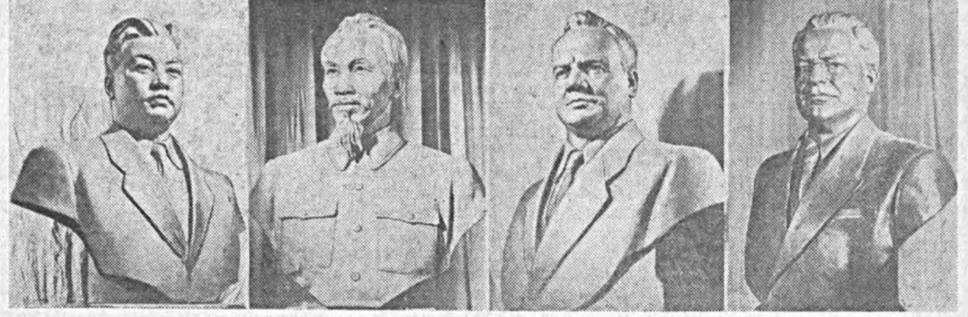
Тэма барацьбы за мір знайшла прыме адлюстраванне ў творчасці З. Азгура. Скульптар з выключным натхненнем працаваў над раскрыццём вобразаў прагрэсіўных дзеячоў краін народнай дэмакратыі, перадавых людзей нашага часу.

Ён стварыў скульптурныя партрэты Мао Цзе-дун, Даларэс Ібаруры, Кім Ір Сена, Хо Шы Міна, Марыса Тарэза і Пальміра Тальяці.

Вобразы перадавых барацьбітоў за мір і шчасце народаў, створаныя З. Азгурам, — новае дасягненне скульптара.

На здымку (злева направа): зверху — Мао Цзе-дун, Даларэс Ібаруры.

Другі рад: Кім Ір Сена, Хо Шы Мін, Марыс Тарэза, Пальміра Тальяці.

НА КАРЫСЦ РАДЗІМЫ

І. ВЕЙНЯРОВІЧ

Сярод мноства новых і днчэ не скончаных дамоў на ўсёй Мінска пэак асабліва сціплым і пэвалікім выглядае бэль дзуднаварховы будынак Інстытута механізацыі сельскай гаспадаркі БССР. У яго нешматлікіх пакоях за чардэжымі дошкамі, за сталамі лабараторый прадуць вучоныя, канструктары, плённай працай якіх створаны не адзін дзесяткі новых складанейшых сельскагаспадарчых машын.

Тут і розныя сістэмы трактароў, да якіх вучоныя інстытута распрацавалі шыракарэйкі гусеніц, і разнастайныя плугі — ад звычайных да вездарных мюга-ламеншых для падыця дзіліны на батолах — і шматрадовыя селкі, і цэлы комплекс механізмаў для апрацоўкі коксагузу.

Кіраўнік інстытута Міхал Ефрэмавіч Мацёпура расказвае аб работах інстытута: — Вось паглядзіце на гэты канюшынацёрку-вельку. Яе распрацавалі нашы вучоныя Еўфімаў і Мусары. Машына працярае і адвеевае насенне ільгу, канюшыны і вог-сагузу.

Ён працягнуў нам вярхоўную кветку канюшыны. — Паспрабуйце дастаць з яе насенне... Звярніце ўвагу, як надзеіна яно захавана. І сапраўды, маленькае, вельмічыё з будзельнаю галоўку, крыху прадаўгаватае, папчотнае зярнітка канюшыны надзеіна схаванае ў жыгчыне, неахвотна раставала са сваім укрывіцём. Адразу стала ясна, якая гэта цярліва і складаная праца, калі іх патрэба адзяляць мільёнамі.

Наша канюшынацёрка-велька дае 98 працэнтаў выхду чыстага насення за адзін толькі пропуск жыгчыны. Уважце сабе, якая гэта жоўверына работа! Або вазьміце, напрыклад, сунуку зярна. У дні ўборкі і хлебазачы — гэта вялікая праблема. Мы стварылі пяпер зернеустраўку, якая працуе на драўляным або тарафіным паліве.

Міхал Ефрэмавіч паказаў нам на рысунк машыны з прыгожа сэгнутымі лініймі труб, устаноўленай на пляцоўцы з калёсамі.

Але пяпер мы вырашаем гэтую праблему па-новаму. Мы хочам абысціся без паліва. Вачачы наша здзіўленне, ён усміхнуўся: — Вам даводзілася схаць на Маскоўскай шашы? Вы бачылі, як каласы суншылі зерне на асфальце? Мы правяралі якасць сункі, падлічылі прадукцыйнасць з квадратнага метра. падлічылі колькасць дэбн, спрыяльных для суншы за апошніе дзесяцігоддзе, і, уявіце сабе, аказалася, што мы можам хутка суншы зерне, не традчыць паліва. Гэта прыдумав народ, — прадаўжаў ён, — а, пераняўшы яго вопыт, мы ўжо шукаем і распрацоўваем найбольш выгадныя схімы, форму і памеры суншыных пляцовак для ўсіх нашых калгасаў.

На рабочым сталю вучонага ляжалі кнігі, скруткі царцэжоў, вялікія лісты ватмана, запоўненыя дынамічнымі лініямі і калонкамі лічбаў. Сярод гэтых, па нарадку раскладзеных папер і інструментаў, зьявілася на сьве ўвагу даволі вялікая мадэль якойсьці незвычайнай формы плуга. — Гэта наша апошняя работа, — растлумачыў Міхал Ефрэмавіч. Ён узяў са стала мадэль, падзеі яе да вялікай чардэжнай дошкі, на якой відаць быў чардэж і рысунак мадэлі, і дадаў: — Гэта машына для пракладкі арашальных канаў... — Арашальных? — Так, арашальных... Для новай сістэмы арашэння, якая ўводзіцца наводае сталінскіх планаў у рэспубліках Сярэдняй Азіі, на Украіне, у прывожжкіх станах... Гэта наш сціплы ўклад у рэалізацыю вельмічых планаў.

Колькі чалавечых рук, колькі працы патрэба, каб пракапаць канаў? Тысячды, дзесяткі тысяч людзей заняты гэтай работай... Паглядзіце на гэтую машыну... Яна

знаходзіцца ўжо ў сэрыйным выпуску на заводзе. Гэта машына змяняе працу больш 600 чалавек і ў 100 разоў павялічвае яе прадукцыйнасць. Яна выкуляе свой кошт за адзін дзень работы... Уважце сабе? Вось мы і рашылі наапоны нам вопыт прымяніць для новай сталінскай сістэмы арашэння.

Мы хочам механізаваць працэс стварэння новай часовай ірыгацыйнай сеткі і яе закладкі, прадуважжэння рашэннем урада. У майстэрнях інстытута заканчалася зборка новых ірыгацыйных машын.

Валод вялікага, у рост чалавека, дэ-меха-канавакапацеля сабраўся навуковы супрацоўнікі і рабочыя майстэрняў. Усе дэталі машыны, сабраныя пяпер у магутны канавакапацель, былі спраектаваны, аддаваны і вытананы іх рукамі.

Раскідваючы асяляльна ярыя россыпні залацістых іскраў, спрытна арудуючы вострыя сінэвалітным языком полымя аўтагена, зваршчык закончыў крапленне апошняга шва і, сесуўшыся на пятылітку ахоўную маку, выпрастаўся і сказаў: — Гатовы! Поўны парадок!

Звычайна спакійны і нетаронкі тэхнарук майстэрства Беспалаў пяпер прыкметна хваляваўся. Ён ішчэ і яшчэ раз працяраў пеліны памеры то на чарцяжы, то на механізм, і кожны раз, выпрабаўваючы рукой які-небудзь болт або гайку, праціў падыгнуць яе, замарцаваць... — Пенадааўку ішча абмываліся думкамі навуковыя супрацоўнікі.

— Як павідае сабе машына ў рабоце? Ці дастае яна патрэбную броекту канавы, каб вада паднялася вышэй узроўню зямлі і ў патрэбных месцах маглі быць пушчана на палі для арашэння.

Адчуваўся агульнае хваляванне ўсяго калектыва работнікаў інстытута за сваё дзеічыца, за свой уклад у агульнанародную справу ажыццяўлення сталінскіх планаў пераўтварэння прыроды. І кожнаму хацелася, каб патхнёная праца калектыва, які ў лічаны дні стварыў новыя машыны для далейшых палёў Туркменіі, Паволжжа, Украіны, аказалася ўдалай і прынесла карысць любімай Радзіме.

Вартаўнік раскрыў шырокія вароты, і праз парог, брагазючы гусеніцамі, у майстэрню пюўз трактар. Механікі прычэпілі да яго новы канавакапацель. Калі дырктар інстытута тав. Мацёпура прышоў у майстэрню правярць ход работы, тэхнарук Беспалаў схаваў чардэж і, па-вайскаво-ваму падыгнуўшыся, урачыста сказаў: — Машына гатовы! Можна выпрабаўваць!

Вялікае калгаснае поле, дзе праводзіліся выпрабаванні машын інстытута, адкрывалася вочу нечакана, адразу за аваротам з асфальта шашы на прасялак. З высокага ўзгорка відаць былі выстраены, як па парадзе, машыны.

У асенняе леба ўзімаліся шарыя дымкі трактароў, чуўся размерны рокат іх матораў. За дарогай, на заросшым радкім хмызняком балоту, вялікі магутны трактар з гусеніцамі незвычайнай формы цягнуў за сабой карчавальную машыну. Яе пяць вялікіх драпежна выгнутых зубоў, вырабленых з жалезных балек, утрымаліся ў глебу ў пошухавак шпёў і драўляных рошткаў, выварачалі разам з вездарна-мі пластамі зямлі вялікія смялістыя карчы.

Непадалёку, калі групы вялікіх балотных плугоў, завіхаўся шырокакапачы чалавек у паўважжым адзеіні. Ён лёгка ўскочыў на раму плуга, па-гаспадарску аручна ўсеўса на ёй і спрытнымі рукамі прыбыв дэмажы ў рабочы стан. Гэта канструктар плугоў, навуковы супрацоўнік тав. Фамічоў.

Па яго камандзе трактар крануўся з месца, і тры магутныя дэмажы з вялікімі

перадпалужнікамі лёгка ўрэзаліся ў векавую паліну тарфяніка, Зразаючы і пераварачваючы верхні тарфяністы пласт, перадпалужнікі спрытна скідвалі яго пад тоўстыя тлуштыя пласты, што насабваліся з дэмажы. Машына пакадла за сабой шырокую двухметровую паласу ўзнятай да жыцця пладароднай глебы.

З бліжэйшых сін суды надыходзілі калгаснікі і доўга глядзелі, як магутныя машыны спрыляліся з цяжкай работай.

Увагу жанчыні асабліва прываблівалі машыны, што збіралі насенне рок-сагузу на вопытным калгасным участку.

На машыне працаваў яе вынаходца — Аляксандр Аляксандравіч Ірашвіч. Ён заўбў невялікі метадыклетны рухавік, устаноўлены на машыне, і яна сваім ходам рушыла паміж радамі раслін, збіраючы насенне кветак. Люба было глядзець на гэту работу.

— Пашіце яе ва ўсе калгасы. Усе жанчыны дзякаваць будучы вам, — выказала агульную думку адна з жанчын.

— Абаязкова пашлем, — прыкметна чырванечы ад пахвалы, адказаў Ірашвіч. — Правярэм, даробім сёе-тое і пашлем.

Калі канавакапацеляў было асабліва люда. Вялікая магутная машына па сцяпе двух трактараў павольна рухалася ўздоўж дарогі, уразалася ў глебу магутным дэмажы, пакадуючы за сабою акуртатную, як з-пад штамп, роўную канаву.

— Ну і сілішча! — Вось гэта работа! — захапляліся калгаснікі, глядзячы, як лёгкі і акуртатны метр за метрам пракадвалася канавы.

Іны ішлі ўслед за машынай, сачылі за яе работай і работай яе стваральнікаў — вучоных, якія вымараі шырыню і глыбіню канавы і штосці запісвалі ў свае бланкеты.

Міхал Ефрэмавіч Мацёпура ў канюшыны, у распілелым паліто ішоў ўслед за канавакапацелям і ўважліва сачыў за аа-валамі машыны, якія фармавалі броекту канавы.

Машына працавала выдатна. Але вучоныя тут, у канаве, яшчэ раз прыдзірліва правяралі свае расадкі, работу машыны, дамагаіся ліквідацыі заўважаных дэфектаў.

— Мы паклалі ў аснову сваёй работы, — падкрэсліваў Міхал Ефрэмавіч, — навуковы метад ааадыкі Лясенкі, які вырашае праблемы аграбудаўніц ў сандружастве з практыкай сельскай гаспадаркі і, як бачыце, у нашай інжынернай справе гэты метад сабе поўнацэну апраўдавае.

Міхал Ефрэмавіч з рулеткай у руках рабіў замеры і даваў указанні аб неабходных уадскналэннях машыны.

Выдатны беларускі кампазітар

У лістападзе споўнілася 50 год з дня нараджэння і 25 год творчай дзейнасці беларускага кампазітара Рыгора Канстанцінавіча Пукета.

Да Вялікай Айчыннай вайны Р. Пукет на працягу дзесяці год працаваў у родным Гомелі. Там ён пачаў пісаць свае першыя творы на беларускую тэматыку, у тым ліку і сваю Першую сімфонію.

У гады Айчыннай вайны кампазітар піша песні аб беларускіх партызанах і сваю Другую сімфонію. Другая сімфонія за апошні некалькі год неадрадова з поспехам выконвалася ў Маскве, Мінску, Кіеве.

У пасляваенныя гады Р. Пукет напісаў оперу «Машэка», рад песень, харавых твораў, сімфонічную фантазію «Пераблалчка» і Трэцюю сімфонію, якую ён закончыў у мінулым годзе.

Найбольш вялікім творам кампазітара несумненна з'яўляецца опера «Машэка», напісаная на матывах паэмы «Магіла льва» Яні Купалы (дзібрэта Б. Пуроўскага).

Музыка оперы «Машэка» арганічна звязана з музычнай творчасцю беларускага народа.

З дзіціных год кампазітар палюбіў народную песню і здружыўся з ёю моцна і назаўсёды. Гэта любоў і глыбокая навага да народнай музыкі асабліва добра выявілася ў Трэцяй сімфоніі. Асноўны змест яе — гэта радасць савецкіх людзей, іх эстет вострой і яснае аўтэнтычнае начуццё жыцця. Усе асноўныя мелодыі сімфоніі носяць характэр сучасных песень, якія свабодна ўваўлае кампазітар.

Але не ва ўсім сімфоні аўтара аддзала на высокім мастацкім ўзроўні. У першай частцы ён не здолеў стварыць і раскрыць ідэю непахіснай волі і сілы народа. Найбольш удачай часткай сімфоніі можна лічыць другую з яе палюнай мелодыкай. Гэта частка носяць лірыка-ападылічны характэр. Яна ўваўлае не толькі паэзію беларускай прыроды, але і карціны сельскага побыту з яго песнямі. Значную цікавасць выклікае трэцяя частка сімфоніі «сערца», якая вылучаецца вынаходлівасцю і выдумкай. У сярэдзі многа тумару і жартаў. Але яно магло

быць яшчэ больш лёгкім і яркім пры больш прыкрасці і светлай інструментуўцы. Арыгінальна і па-сваёму самабытна гучыць сярца. Хацелася-б толькі, каб аўтар трохі прадоўжыў намеры сярца. На прыкладу добрых традыцый рускай сімфоніі кампазітар увадзіў у фінал твора народную беларускую песню «Ой зелена, зелена». Распрацоўка гэтай песні паглыбляе рэалістычны характэр сімфоніі. Аднак кампазітар не справіўся з формай фінала. У ім няма той урачыстасці і вяселля, якое неабходна для заклучэння ўсёй сімфоніі.

Пяпер Р. Пукет усё больш і больш захапляецца сучаснай тэматыкай, тэмамі нашата жыцця і ўводзіць у сваю музыку савецкую народную песню. З вялікім патхненнем стварыў ён «Песню аб Сталіне», песню аб нашай цудоўнай рэвалюцыі

КІНО

Фільм пра новую Германію

Аб новым жыцці народа дэмакратычнай Германіі, аб гістарычных падзеях, якія адбыліся ў яе гарадах і сёлах за апошнія гады, апавядае дакументальны каляровы фільм «Дэмакратычная Германія».

На экране разгавядае сцяг Германскай дэмакратычнай рэспублікі. Урачыста і велічна гучыць голас дыктара, які чытае гістарычныя словы І. В. Сталіна: «Утварэнне Германскай дэмакратычнай міралюбівай рэспублікі з'яўляецца павяротным пунктам у гісторыі Еўропы».

Дэмакратычная Германія парадзілася пад сцягамі міру і дружбы з савецкімі народамі і іншымі міралюбівымі народамі. На плошчах, па якіх некалі маршыравалі фашысцкія салдаты, гучаць песні працы і творчасці. На сценах горада — малюнкі гоуба міру.

Аўтары фільма здолелі перадаць пазію стваральнай працы німецкага народа. Магутныя кран, які ўзімае з зямлі накрышаныя фашысцкія танкі, каб пераплавіць іх на плугі і трактары, уседмаляеца як хвалючы сімвалічны малюнак новага жыцця німецкага народа. Гэтае новае адчуваецца і ў першай баране, якую прадавае трактар машына-пракатнай станцыі, і ў тым, што на лейпцыгскім кірмаш прыходу магутныя беларускія грузавікі з зборам на радыятары.

Фільм расказвае, як народ Германскай дэмакратычнай рэспублікі будзе сваё шчаслівае жыццё, стварае сваю культуру. Зноў гучаць бессмертныя словы Гёте і Гейна, кнігі якіх фашысты палілі на вестрах, будуць новыя саветы і школы, пісьменнікі ствараць новыя кнігі пра сёнешні дзень працоўнага народа.

Але ёсць другая Германія, у якой гаспадарыць амерыканска-англійская паліцэізацыя.

Аўтары фільма «Дэмакратычная Германія». Аўтар-рэжысёр Мікола Салковіч. Тэкст А. Суркова. Галоўны апэратар Г. Баброў. Вытворчасць Цэнтральнай органа Чырвонага Сцяга студыі дакументальных фільмаў, 1950 г.

шчыкі ваіны. Сімвалам яе з'яўляецца чорны сцяг, што напамінае аб новай катастрофе на ваенным заводзе. Калі прыгледзецца да яго, дык здаецца, што на ім можна заўважыць палосы і зоркі амерыканскага сцяга.

Вось па Берліну, як на палігоне, маршыруюць амерыканскія салдаты, карацельскія войскі і шатландскія стралкі. Іны адчуваюць тут сябе гаспадарамі. І як вынік гэтага — велізарная чарга беспрацоўных на біржы.

Сцяды гаспадарання амерыканцаў відаць усюды — на сценах сабора — выдатнага архітэктурнага збудавання, — які ўшалеў у час ваіны, але вельмі пацярпеў ад «аматаруў сувеніраў», у пустых залах музеяў, акупанты якіх апынуліся за акіянам.

Аўтары фільма ўвекавечылі гістарычныя падзеі ў жыцці дэмакратычнай Германіі: правядзенне аграрнай рэформы і выносе німецкай дэмакратычнай моладзі, клятву прэзідэнта рэспублікі Вільгельма Піка перад народам і трэці з'езд Савецка-амерыканскай партыі Германіі і многія іншыя. Кожны з кадраў, які апавядае аб гэтых падзеях, з'яўляецца яскравым сведчаннем таго, што ніякія прохукі амерыканска-англійскай падпалшчыкаў ваіны не здолеюць перавернуць Германію ў паліцэізаваную агульства. «Дружба перамагае» — гаворыць німецкі народ. Дружба ніякага народа з савецкімі народамі і іншымі міралюбівымі народамі пераможа ваіну, бо так хота былі батрак, які ўпершыню атрымаў у выніку рэформы надзел зямлі; так хоча шахцёр, які ў некалькі разоў перыўкавае порку; так хоча студэнт універсітэта, які вучыцца жыць і працаваць у іммі дружбы і міру.

Новы каляровы дакументальны фільм «Дэмакратычная Германія» прэзюда і хвалючы расказвае аб сёнешнім жыцці німецкага народа. У гэтым вяселіта яго стваральніцаў.

В. ПАПАУ.

Калентывізацыя сельскай гаспадаркі ў заходніх абласцях нашай рэспублікі раскрыла шырокія магчымасці для развіцця мастацкай самадзейнасці. На здымку: зводны хор калгаса імя Ждзана і «Перша мая» Валкавыскага раёна Гродзенскай вобласці, якім кіруе настаўніца Марыя Рунге, выконвае літаратурна-музычны мантаж «Песні міру».

ЗА ТЫДЗЕНЬ

Творчы вечар кампазітара Р. Пукста

Грамадзкасць Мінска гэтым днём адзначыла п'ятнацігоддзе з дня нараджэння і дваццятаягоддзе творчай дзейнасці вядомага беларускага кампазітара Рыгора Канстанцінавіча Пукста.

У акружытым Ломе афіцэраў адбыўся вялікі канцэрт з твораў кампазітара.

З уступным словам выступіў крытык Б. Смольскі.

У канцэрце прынялі ўдзел сімфанічны аркестр Беларускай філармоніі (дырыжор Т. Каламіціца), хор Рэспубліканскага Камітэта радыёэфіямарцыі, артысты М. Дзвінскі, В. Фурэ і Н. Багасцова. Былі выкананы Другая сімфонія і дзве часткі Трэцяй сімфоніі Р. Пукста, урुकмі з оперы «Машэка» (лібрэта К. Пуруфскага), харавыя творы («З рускімі народамі», «Песня маладых выбаршчыкаў», «Мір пераможа ваіну», «Шоўкавыя травы», «Ой, развілася зелена дубрава», «У надмар'і сокол кружыць», «Шумныя бярозы», «Ой, арыл мой арыл» на народныя тэксты і тэсты беларускіх паэтаў.

Кампазітар Я. Цікоці прычытаў прытальны адрас Р. Пуксту ад імя Саюза савецкіх кампазітараў БССР, Упраўлення па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР і філармоніі.

Абмеркаванне паэмы А. Куляшова

На паседжанні Прэзідыума праўлення ССПБ была абмеркавана новая паэма Аркадыя Куляшова «Толькі ўперад».

Новая паэма А. Куляшова з'яўляецца адным з лепшых твораў беларускай і ўсёй савецкай паэзіі, якія з'явіліся за апошні час. Гэта паэма аб новых адносінах паміж людзьмі, аб перамаганні асабістага гора, аб вострым імкненні савецкага чалавека заўсёды іці наперад, да камунізма. Паэт таленавіта паказаў, што ў савецкага чалавека асабісты інтарэс заўсёды спалучаецца з інтарэсам дзяржавы, асабістае жыццё — з жыццём народа. Пра гэта гаворыць у ўступным слове паэт Максім Танк.

Паэт многа думае над жыццём, уважліва вывучае яго, — кажаў у сваім выступленні паэт Аляксандр Вялюгін. — Новая паэма А. Куляшова непасрэдна звязана з яго папярэдняй кнігай «Камуністы». Паэт

сцвярджае сілу і веліч жыцця, мы адчуваем глыбокі розум і паказанні, якое сёння «янае галоўную службу ў свеце». Сюжэт паэмы арганічна звязаны са зместам, ён вельмі паэтычны. Паэт умела карыстаецца дэталімі, і яны, як правіла, заўсёды траняны і свежыя.

В. Вітка адзначыў, што А. Куляшоў паказаў, як треба ў нас дзі вырашчаць у паллі тэму каханьня. Гэта «вечная» тэма ў паэме «Толькі ўперад» мае яркія адзнакі часу. Куляшоў паказаў, што каханне не існуе асобна, а маналітна зліта з усімі эмоцыямі і пачуццямі нашага чалавека. У абмеркаванні паэмы прынялі ўдзел П. Броўка, П. Пестрак, Д. Осін, П. Панчанка, А. Зарыцкі, Р. Сабаленка, Д. Кавалёў.

Сустрэча Л. П. Александройскай з работнікамі мастацтва

Дэлегат Другога Сувеснага кангрэса прыхільнікаў міру народная артыстка СССР і БССР Л. П. Александройскай сустрэлася 11 снежня з работнікамі мастацтва Мінска.

На сустрэчы прысутнічалі артысты сталінскага тэатраў, творчыя калектывы філармоніі і эстрады, мастакі і кампазітары.

Л. П. Александройскай падрабязна расказала аб рабоце кангрэса, аб выключным уздыме, які панаваў сярод дэлегатаў, аб іх гатоўнасці і надальней рашуча змагацца за перамогу міру ва ўсім свеце, аб хвалюючых сустрэчах з дзеячамі культуры дэмакратычнай Польшчы.

Вечар, прысвечаны «Слову аб палку Ігаравым»

У Самце савецкіх пісьменнікаў адбыўся вечар, прысвечаны 150-годдзю з часу апублікавання рускага народнага эпаса «Слова аб палку Ігаравым».

З докладна выступіў канцэрт філалагічных навуц М. Ларчанка. Паэт П. Пестрак прычытаў урывак пераклада на беларускую мову Слова, зроблены М. Багдановічам, паэт А. Валюгін прычытаў свой вольны пераклад «Палка Яраслаўна». Заслаўная артыстка БССР С. Станюта чытала ўрुकмі з пераклада Слова на беларускую мову, зробленага Янкам Купалам.

Смачны жабе арэх...

Кітайская народная мудрасць сцвярджае, што калі запятаеся ў жабы, што на свеце самае прыгожае, яна паказа на сваё дзіцяці.

Маршал, як і яго папччкі Макартур, Брэдлі, Эйзенхауэр і іншыя, Маскарэна лічыць самым дарогім і блізікім іх сэрцу ваенных злучэнняў гітлераўскай Германіі.

Кажуць, што «кожны чорт сваё балота хваліць». Маршал, напрыклад, ніяк не пахваліць смярзючым фашысцкім балотам, што ў Трыманіі. Вельмі ўжо ценіць яго тое, што за апошні час на паверхню гатага балота, пакітал «Брудэршафт», вынырнула ўся гітлераўская тэма, у Бельмі доме пастараліся як мага леші абаліць усё тое, што падыходзіць пад карычневую масць амерыканскай рэакцыі. Тут і генералы-людзды Гуларын, Мэлтэйфель, Хэзбах, Рэмер і іншыя ваенныя стваренні.

Прыгратыя амерыканскімі акупацыйнымі ўладамі і ў прыватнасці генералам Джонам Маклоем — вярхоўным камісарам ЗША ў Заходняй Германіі, — фашысцкія жабы, у свой час выкінутыя Савецкай Арміяй у балота гісторыі, высушлі зараз на паверхню сваё гітлізі морды. На розныя галасы яны ўседа за Шумахерам крумкаюць аб новай равншасцкай ваіне, якая, на іх думку, перш за ўсё павінна аб'яднаць «на ўходзе германскіх граніц».

З цёмнай балотнай муці вылезла і луванавака Ганна Гімлер. І вось сядзіць яна, як жаба на карчы, ды квакае на ўсё сваё патанае горла аб аднаўленні нацызма і мілітарызма ў Германіі.

Блізкі да яе прымасціўся Гюптар д'Алькеп — былы рэдактар асаўскай газеты «Швардэ корне», які іграе не апошнюю скрыпку ў «брудэршафце». Выпіўшы з амерыканскімі акупантамі замест шпанска шпаньку кола-кола на брудэршафт, ён захлынаецца ад радасці: амерыканцы добра пераймаюць усё тое, што ў свой час друкавалася ў яго фашысцкай газеце.

Науман — былы стале-сакратар гітлераўскага міністэрства прапаганды — у захлешчэнні ад Маклоя, з якім у яго такія-ж палюбоўныя адносіны, як у свой час з самім Гельбсам.

На гэтых зборнішчах «брудэршафта» былія асаўскай і гестапаўскай афіцэры.

Л. ВІРНА.

„Забавы амерыканскіх хлапцоў“

Амерыканскія салдаты ў Краі маюць работу па сваёму густу: яны з захапленнем руйнуюць і паліць усё гарады і паселішчы, са смакам знішчаюць населеныя тэрыторыі. Для амерыканскіх-жа салдат у Германіі і Аўстрыі поае дзейнасці значна меншае, але і яны па магчымасці стараюцца пакінуць у акупіраваных краінах амерыканскую памяць. Тым больш, што тут яны нічым не рызкуюць.

Янаўна лейтанант амерыканскай арміі забіў у Вене маладую артыстку Када. Амерыканская ваенная паліцыя за тры дні высветліла, што ён «невінаваты» і адпусціла яго на волю. Ці заробіў што па гэтай справе амерыканец — мы не ведаем. Але тры дні клопату ён усё-ж такі меў.

А хто не жадае ніякага клопату, той са-

дзіцца ў таскі, загадае везці па край горада, збінае шафэра і адбірае вырुकчу. Такія здарэнні лічыцца самымі звычайнымі. Таму наведанне аб тым, што надаліна ў Зальцбург дна амерыканскія салдаты збілі да перытэмнасці шафэра Іозефа Кенеля, нікога не здзівіла.

На гэтым фоне зусім ужо «павінны забавы» лічыцца напад амерыканскіх салдат на мясцовых жыхароў публічна, без грабжажы. За адзін толькі дзень у Нюрнбергу адзначана два такія выпадкі. На вуліцы Порцюрфштрэсе на двух намецкіх жыхароў напала чатыры амерыканцы. Адзін з немцаў быў так сур'ёзна паранены, што яго прышалося адвезці ў шпіталь. У другім месцы паць амерыканскіх салдат напалі на двух пасажыраў у трамваі. Варта адзначыць, што ў тым і другім выпадку салдат была «пераважна большасць», што пацвярджае іх «практычнасць».

Але такія звычайныя дробшы іх ужо не задавальняюць, і яны стараюцца ўнесці ў гэтую справу нешта «новае». Так, у Нюрнбергу, па вуліцы Мораштрэсе, амерыканскія салдаты палілі на тратуар вадкага газа, які вылікае саём. «Эфэкт» быў куды большым, чым сцандал у трамваі. Перш за ўсё паназіліся на зямлю адзін амерыканскі салдат і некалькі немцаў, якіх прышалося адвезці ў шпіталь. Вільгоне надвор'е надзвычай узмашліла дэганне газа. Ён праціў у кватэры, многіх жыхароў прышалося выселіць і зрабіць дагэтую памяшканнямі. Дагэтую рабілі не амерыканцы, якія пусцілі газ, а гарадская дэзінфекцыйная брыгада.

А вось яшчэ адзін «жарт». У Інсбрук (Французская зона) прыхалі ў гасці амерыканскія салдаты з Мюнхена. «Сяброўска сустрэча» акупантаў скончылася... падпалом публічнага дома, які належаў французскай ваеннай уладзе. Ліквідаваць гэты «міжнародны канфіліт» прышалося аўстрыйскай нажарнай камандзе.

Так «забавляюцца» разбэшчаны амерыканскай «культурай» яны ў сваіх еўрапейскіх уладаннях.

Я. М.

Прываецца падпіска на 1951 год НА ГАЗЕТУ «ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА»

ПАДПІСНАЯ ЦАНА:

на 1 месяц	2 р. 20 к.	на 6 месяцаў	13 р. 20 к.
на 3 месяцаў	6 р. 60 к.	на ГОД	26 р. 40 к.

Падпіска прываецца ва ўсіх гарадскіх і раённых аддзяленнях «Саюдруку», ва ўсіх паштовых аддзяленнях, лістонасці і ў навунавужных друку на прадпрыемствах, ва ўстановах, арганізацыях, у саюзах і калгасах.

Галоўны рэдактар П. КАВАЛЕУ.
Рэдакцыя: В. ВІТКА (нам. галоўн. рэдактара), П. ГЛЕБКА, Г. КЛЯБАНАУ, М. ЛЫНЬКОУ, Я. МАУР, У. НЯФЕД, П. ПАНЧАНКА, К. САННІКАУ.

Так „выбіраюць“ у ЗША

7 лістапада г. г. у Злучаных Штатах Амерыкі адбыліся выбары ў кангрэс і органы масовага самакіравання. Па сведчанню амерыканскага друку, гэтыя выбары прайшлі ў атмасферы «насычанай адпатыі». Амерыканскі часопіс «Нью-рыпблік» з гэтай прычыны пісаў: «У многіх раёнах вы ні за што не змагілі дэдавацца, з якой прычыны вядзецца кампанія».

Пасіўнасць выбаршчыкаў не выпадковая. Яна тлумачыцца тым, што апошняя выбарчая кампанія ў ЗША не паказала, ды і не магла паказаць сапраўдных імкненняў народа. Яны прыходзілі ў ўмовах самай агадзай антыкамуністычнай істэрыі, паліцэйскага тэрару, жорсткіх працэдураў і праследвання ўсіх прагрэсіўных элементаў. У гэтых умовах перадавая частка амерыканцаў, у прыватнасці камуністычная, а таксама прагрэсіўныя партыі былі фактычна адхілены ад удзелу ў выбарах. Выбарчая кампанія ўяўляла сабой спаборніцтва двух у адвольнавай ступені реакцыйных буржуазных партый — дэмакратычнай і рэспубліканскай. Абедзве гэтыя партыі служылі выключна інтарэсам амерыканскіх манопалій. Паміж імі існуе дагаворанасць па асноўных пытаннях унутранай і знешняй палітыкі. Таму перадыбарчая кампанія была толькі інсцэніроўкай барацьбы паміж гэтымі двума партыямі, лідэры якіх, баблочучы аб нібы «прышчэпках» разыходжаных, на самай справе імкнуліся толькі ахапіць цёпленькіх месцы ў кангрэсе і прыбытковыя пасады ва ўрадавым апарате.

У нагоні за галасамі прадстаўнікі абодвух партый не вельмі грэбавалі сродкамі барацьбы, выкарыстоўваючы ўсё, — пачынаючы ад розных трукіў і канчаточна пошкупамі і забойствамі. Перадыбарчая кампанія адбылася ва ўмовах страшнай

шуміхі, крыклівай рэкламы і дэмагагічнай трэскаці. Па сведчанню амерыканскага друку, многія кандыдаты, для таго, каб здзіць сваіх выбаршчыкаў, прыбывалі на перадыбарчыя мітынгі ў яра размаляваных геліявопсерах. У штаце Паўночная Дакота кіраўнік выбарчай кампаніі дэмакратаў выклікаў сваёго канкурэнта-рэспубліканца на барацьбу. У штаце Масачусэц 70-гадовы кандыдат ад рэспубліканцаў на пасаду губернатара Куалідж прапанаваў сваёму праціўніку наладзіць спаборніцтва па бегу. Джон Лодж, выбарны губернатар штата Канэктыкут, у часе перадыбарчай кампаніі патраціў вельмі вялікія сродкі на арганізацыю танных прадстаўленняў і матчаў па боксе.

Імкнучыся выхваліцца перад выбаршчыкамі і перанесці адказнасць за патаршанне становішча народных мас на сваіх праціўнікаў, кандыдаты партый-канкурэнтаў, як правіла, выступалі з рэзкай лаянкай адін другога. Яны паведамляў карэспандэнце амерыканскага тэлеграфнага агенства Асошыятэд Прэс, такія выразы, як «сіхпататы», «дурнаша хворыя», «хранічыя ашуканцы», «здадзі», «гангстэры» былі найбольш абнававанымі выразамі многіх кандыдатаў, калі яны гаварылі пра сваіх праціўнікаў.

У ходзе выбарчай кампаніі на паверхню грамадскага жыцця ЗША выплалі вельмі многія непрыемныя факты. Губернатар штата Нью-Йорк вядомы Том Дзьві, які дамагаўся свайго перавыбрання на гэту пасаду, быў выкрыты яго праціўнікамі ў тым, што даў хабар некаму Джозефу Хенлі (Джозеф Хенлі таксама меў намер выставіць сваю кандыдатуру на пасаду губернатара), каб той уступіў месца Дзьві. Былі выкрыты шчыльныя сувязі Дзьві з Ракфелерам і іншымі фіналасымі магнатамі ЗША. У прыватнасці, праціўні-

кі Дзьві даказалі, што ён, знаходзячыся па пасадзе губернатара, правёў рад мерапрыемстваў, вельмі выгадных для «Чэйз нейшн банк» і іншых буйных банкаў, за што атрымаў клічку «Том пры чэйз-скім банку».

З другога боку, кіраўнікі рэспубліканскай партыі абвінавачвалі муніцыпалітэт Нью-Йорка, што ён даваў магчымасць гарадской паліцыі штогод атрымоўваць ад бандацкага сіндыката карп'яжных дамоў хабар на суму каля аднаго мільёна рублёў.

Уземаючы выкрыццё кандыдатаў на выбарах зноў паказала дзейства партый перад Уол-стрытам, іх глыбокія сувязі са злучанымі надонкам грамадства, хабарніцтва і праджасць «дзеячоў» гэтых партый. Не дзіўна, што гэтыя выкрыцці выклікалі пэўную трывогу ў амерыканскім рэакцыйным друку. Газета «Нью-Йорк таймс» звярталася нават да кандыдатаў абодвух партый з заклікам прыляць «стрыманасць» і «спыніць гэта спаборніцтва ў знявазе». «Некаторыя выпадкі, — пісала газета, — настолькі пагубныя для рэпутацыі, што асобы, якія атрымліваюць дзяржаўныя пасады, згубіць давер'е ў выбаршчыкаў, якія паставілі іх на гэты пасады».

Нямала скандальных гісторыяў мела месца ў часе выбарчай кампаніі. Так, напрыклад, у Чыкага некакана быў забіты капітан паліцыі Вільям Друры. Гэта адбылося за некалькі дзён да таго, як Друры павінен быў выступіць перад сенатскай камісіяй па расследаванню злачыннасці. Як паведамляў друк, Друры збіраўся прадставіць важны інфармацыяў аб «дзеянсці» чыкагскага шэффа Джылдэрта, які перавыбраўся на лістападаўскіх выбарах, і які, садзейнічаючы шайцы вядомага бандацка Аль-Канане, нажмі велізарны капітал і лічыць «самым багатым паліцэіскім у свеце». Усім стала ясна, каму патрэбна была смерць Друры. Аднак чыка-